

PROFESOR JANINA JÓZWIAK
– CZŁOWIEK RENESANSU

Przedstawione na kilkunastu stronach miesięcznika *Gazeta SGH* z września 2016 r. zapisy pożegnalnych wypowiedzi po śmierci Profesor Janiny Józwiak wszechstronnie przybliżają Jej osobowość. Ich autorami są bowiem, poczynając od Prezydenta Rzeczypospolitej, w dalszej kolejności – rektorzy wyższych uczelni, w tym tej, którą sama Profesor Józwiak w końcu ubiegłego stulecia przez dwie kadencje kierowała, najbliżsi współpracownicy – samodzielni i ci, którzy do końca pozostawali Jej uczniami, członkowie gremiów i korporacji krajowych i europejskich, w których aktywnie uczestniczyła, grono przyjaciół z SGH i innych ośrodków, osoby duchowne. We wszystkich tych wypowiedziach Pani Profesor jawi się jako człowiek niezwykle, obdarzony życzliwością, niezwykle umiejętnością łączenia ludzi, tytan skutecznej pracy w każdym obszarze jej wykonywania, a więc w badaniach naukowych i ich organizacji, reformowaniu szkolnictwa wyższego, w tym macierzystej uczelni, generowaniu środków na badania i przedsięwzięcia naukowe, kształceniu młodych kadr w zakresie demografii i dyscyplin pokrewnych. „*Trudno uwierzyć, iż to zestawienie aktywności i dokonań dotyczy jednej osoby, choćby ogromnie pracowitej. I zapewniam, że ujmuje jedynie te najważniejsze*”. Tak pisze prof. Irena E. Kotowska w pośmiertnym zyciorysie Janiny Józwiak i dalej – „*Miałam szczęście towarzyszenia Profesor w Jej rozwoju i współpracy z Nią*”. Jeśli by złączyć wszystkie podnoszone zalety i przymioty Zmarłej, można by zamknąć je w kilku słowach – była Człowiekiem Renesansu w naszych czasach.

Większość wypowiedzi publikowanych w *Gazecie SGH* dotyczy okresu, w którym Profesor funkcjonowała już w pełnym rozkwicie swojej wszechstronnej działalności i kariery. Moje wspomnienie dotyczyć będzie okresu nieco wcześniejszego, mianowicie ostatnich kilkunastu lat istnienia PRL, w którym ukształtowały się osobowość i obszary zainteresowań Profesor Józwiak. Był to czas, gdy w polskiej demografii oprócz badań prowadzonych w lokalnych placówkach naukowych realizowano zespołowe przedsięwzięcia międzyuczelniane w ramach tzw. Problemów Węzłowych (P.W.) lub Centralnego Programu Badań Podstawowych (C.P.B.P.). W drugiej połowie lat siedemdziesiątych kwestie ludnościowe badane były w Problemie Węzłowym 11.5. *Studia nad optymalizacją struktur i procesów demograficznych w PRL*. Kolejna edycja tego samego Problemu Węzłowego 11.5. prowadzona i finansowana w pierwszej połowie lat osiemdziesiątych zatytułowana była *Kształtowanie proce-*

sów demograficznych a rozwój społeczno-gospodarczy Polski. W drugiej połowie dekady 1980-1990 w wyniku reorganizacji badań naukowych w skali kraju, kwestie demograficzne zostały ulokowane w Centralnym Programie Badań Podstawowych 09.1. zatytułowanym *Uwarunkowania demograficzne rozwoju społeczno-gospodarczego Polski.* Ośrodkiem koordynującym badania w ramach wymienionych problemów w skali kraju był Instytut Statystyki i Demografii SGPiS, a kierownikiem kolejnych edycji P.W.11.5. i C.P.B.P. 09.1 był profesor Jerzy Z. Holzer, ówczesny dyrektor wymienionego Instytutu. W kolejnych edycjach problemów wydzielone były grupy tematyczne, a w ramach tych grup – tematy i zadania badawcze realizowane i opracowywane przez demografów ze wszystkich ośrodków naukowych w kraju. Jednym z trwałych osiągnięć prowadzonych wówczas badań było wydanie kilkudziesięciu monografii.

To z tamtego okresu zapamiętałem późniejszą Profesor Janinę Józwiak jako aktywną i rzeczową uczestniczkę seminariów podsumowujących etapy badań w poszczególnych tematach i grupach tematycznych, konferencji krajowych i międzynarodowych dokumentujących efekty i wyniki osiągnięte w ramach Problemów Węzłowych. Zapamiętałem też prace autorskie (np. *Matematyczne modele ludności*, 1985) bądź współautorskie i współredagowane (np. *Usefulness of demographic modelling*, 1991). Opracowania te dopingowały mnie – osobę uwikłaną w problematykę ludnościową a mającą wykształcenie wyłącznie humanistyczne – do poznawania szerszego spektrum ilościowych metod i narzędzi analizy procesów i zjawisk demograficznych.

Profesor Jerzy T. Kowaleski

Członek Prezydium Komitetu Nauk Demograficznych PAN